

2. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

2.α. Τα γεγονότα και τα σχόλια σε ένα βιογραφικό σημείωμα

2.α.1. Ερώτηση ελεύθερης ανάπτυξης

Στην εγκυκλοπαίδεια βρίσκετε το ακόλουθο βιογραφικό σημείωμα για το αγαπημένο σας μουσικό συγκρότημα, κατά την προσπάθειά σας να συλλέξετε υλικό για να συντάξετε σχετικό άρθρο στο μουσικό περιοδικό του σχολείου σας. Επειδή αυτό το βιογραφικό σημείωμα είναι απλώς πληροφοριακό, χωρίς κανένα επιδοκιμαστικό σχόλιο για τη δράση του συγκροτήματος και την ποιότητα του έργου του, αποφασίζετε να ενσωματώσετε σ' αυτό τα δικά σας σχόλια. Να διαμορφώσετε αναλόγως το βιογραφικό σημείωμα.

Ρόλλινγκ Στόουνς (Rolling Stones)

Βρετανικό συγκρότημα της ροκ, που συγκροτήθηκε το 1962 και πήρε το όνομά του από ένα τραγούδι του Μάντυ Γουόττερς. Απαρτιζόταν αρχικά από τους: Μικ Τζάγκερ (γεννήθηκε το 1943), τραγουδιστή, Κηθ Ρίτσαρντ (γεν. 1943), συνθέτη μαζί με τον Μικ Τζάγκερ των περισσότερων επιτυχιών του συγκροτήματος, όπως του τραγουδιού Satisfaction, Μπράιαν Τζόουνς (1942-1969), Μπιλ Γουάιμαν (γεν. 1941) μπάσιστα, και Τσάρλη Γουάτς (γεν. 1941), ντραμίστα. Ο Μπράιαν Τζόουνς αντικαταστάθηκε από τον Μικ Τέυλορ (γεν. 1949) και αυτός, το 1974, από τον Ρον Γουντ.

Άλλα γνωστά τραγούδια τους είναι τα εξής: Aftermath (1966), Beggars Banquet (1968), Sticky Fingers (1971), Exile on Main Street (1972).

Ο Μικ Τζάγκερ έλαβε μέρος και στην ταινία Performance του Νικόλας Ρόεγκ.

(Το βιογραφικό του συγκροτήματος, ελαφρά διασκευασμένο για τις ανάγκες της άσκησης, αντλήθηκε από το οικείο λήμμα της εγκυκλοπαίδειας Πάπυρος-Λαρούς-Μπριτάνικα, τόμος 52, σ. 189.)

2.α.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

2.α.2.1. Σε ορισμένα από τα βιογραφικά σημειώματα που ακολουθούν σχολιάζεται το βιογραφούμενο πρόσωπο ή και το έργο του. Να υπογραμμίσετε τα σχόλια, όπου υπάρχουν, και να προσδιορίσετε τα γλωσσικά μέσα (π.χ. χρήση επιθέτων, σημασία λέξεων και φράσεων, στίξη) με τα οποία υλοποιούνται.

A) Μαρία Κάλλας (Νέα Υόρκη, 1923-Παρίσι, 1977). Παγκόσμιας ακτινοβολίας υψίφωνος, γεννήθηκε στις 2 ή 4 Δεκεμβρίου της χρονιάς που οι γονείς της μετανάστευσαν στην Αμερική. Πρωτοήλθε στην Ελλάδα με τη μητέρα της, το 1937. Έχοντας ήδη εμφανίσει φωνητικά χαρίσματα, έγινε δεκτή δωρεάν από τον Καλομοίρη στο Εθνικό Ωδείο. Κατόπιν φοίτησε στο Ωδείο Αθηνών, όμως δεν πήρε δίπλωμα, επειδή δεν παρακολούθησε κανονικά τα θεωρητικά μαθήματα. Ύστερα από άκαρπες προσπάθειες να την προσέξουν, υπογράφει συμβόλαιο πρωταγωνίστριας το 1947 στη Βερόνα. Ο θρίαμβός της εκεί πυροδότησε μια εκθαμβωτική σταδιοδρομία. Υπήρξε ένας μεγαλοφυής συνδυασμός σπάνιας φωνητικής ευελιξίας, πηγαίας μουσικότητας και δραματικών-υποκριτικών χαρισμάτων.

B) Πάμπλο Πικάσο.(1881-1973). Ισπανός ζωγράφος, γλύπτης, χαράκτης, κεραμίστας και σκηνοθέτης. Γιος καθηγητή της ζωγραφικής, σε ηλικία 14 ετών έγινε δεκτός στη Σχολή Καλών Τεχνών της Βαρκελώνης, και μάλιστα στο προχωρημένο τμήμα, αφού κατόρθωσε να τελειώσει σε μια μέρα το θέμα των εισαγωγικών εξετάσεων που οι υποψήφιοι είχαν το δικαίωμα να το παραδώσουν σε ένα μήνα. Την καλλιτεχνική του δημιουργία -πάνω από 20.000 έργα- χαρακτηρίζουν, ως προς τη θεματολογία, η σχεδόν αποκλειστική του απασχόληση με τον άνθρωπο, και ως προς την τεχνοτροπία οι συνεχείς μεταβολές του ύφους και οι αδιάκοποι πειραματισμοί και οι μεταμορφώσεις του.

Γ) Ρούντολφ Νουρέγιεφ (1938-1993). Κορυφαίος Ρώσος χορευτής, ίσως ο πιο διάσημος μετά τον Νιζίνσκι στην ιστορία του μπαλέτου. Ταταρικής καταγωγής, από μικρός είχε πάθος για τη μουσική και το χορό. Στα δεκαέξι του χρόνια κατόρθωσε να προσληφθεί στην όπερα της Ούφα, αν και η τεχνική κατάρτισή

του ήταν ακόμα μηδαμινή. Τον επόμενο χρόνο έγινε δεκτός στη σχολή του Λένινγκραντ, όπου σπούδασε και διακρίθηκε για το εξαιρετικό του ταλέντο, τις θαυμάσιες επιδόσεις αλλά και τον ανεξάρτητο χαρακτήρα του. Το 1961 ζήτησε πολιτικό άσυλο στη Γαλλία και το 1962 πήρε την αγγλική υπηκοότητα. Συνεργάστηκε με τη μεγάλη αγγλίδα χορεύτρια Μαργκότ Φοντέιν, με την οποία αποτέλεσαν ένα ανεπανάληπτο χορευτικό ζευγάρι σε παραστάσεις που άφησαν εποχή. Ο Νουρέγιεφ, χάρη στην εξαιρετική δεξιοτεχνία του (αζέχαστα έχουν μείνει τα άλματα και οι πιρουέτες του στη σκηνή), το ταλέντο, την πλαστικότητα της μορφής και των κινήσεών του, την εκφραστικότητα, το λυρισμό και γενικά τη μοναδική σκηνική του παρουσία έχει χαρακτηριστεί ο μεγαλύτερος χορευτής του κόσμου στη δεκαετία του '60.

Δ) Τσάρλι Τσάπλιν (1889-1977). Κορυφαίος Άγγλος δημιουργός και ερμηνευτής του κινηματογράφου, μεγάλος ανθρωπιστής καλλιτέχνης. Γεννήθηκε στο Λονδίνο, γιος ανθρώπων του θεάτρου, και πρωτοβγήκε στη σκηνή σε ηλικία πέντε ετών. Πέρασε δύσκολα παιδικά χρόνια παίζοντας στο θέατρο μέχρι το 1913 που άρχισε να ασχολείται με τον κινηματογράφο. Σιγά σιγά έπλασε τον τύπο του Σαρλό, του ταλαίπωρου ανθρωπάκου που τίμιος και αξιοπρεπής διεκδικεί την ελευθερία του, υπερασπίζει το δίκιο του αδύναμου και μέσα από τις συμφορές κατορθώνει να επιβιώνει και να εκδικείται τους εχθρούς του. Ο Τσάπλιν υμνήθηκε όσο κανένας άλλος δημιουργός της εβδομής τέχνης. Η βασίλισσα της Αγγλίας τον έκανε ιππότη, οι σοβιετικοί σκηνοθέτες του αφιέρωσαν ολόκληρο βιβλίο και ο Φελλίνι συνοψίζοντας είπε γι' αυτόν: «Ήταν ένας νέος Αδάμ, από τον οποίο προερχόμαστε όλοι μας.»

(Τα αποσπάσματα προέρχονται από τα αντίστοιχα λήμματα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού, εκδ. Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1986.)

2.α.2.2. Να μελετήσετε προσεκτικά το ακόλουθο βιογραφικό σημείωμα και στη συνέχεια να απαντήσετε στην ερώτηση που ακολουθεί.

Κούντερα Μίλαν (1929-)

Τσέχος μυθιστοριογράφος, ποιητής και δραματουργός, από τους σημαντικότερους σύγχρονους ευρωπαίους συγγραφείς. Γιος του μουσικολόγου Λούντβιχ Κούντερα, σπούδασε φιλοσοφία, μουσική σύνθεση και κινηματογράφο στην Πράγα. Χρημάτισε μέλος της γραμματείας της Ένωσης Τσεχοσλοβάκων Συγγραφέων και συμμετέσχε στο προεδρείο της κεντρικής επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Τσεχοσλοβακίας. Αργότερα ήρθε σε σύγκρουση μαζί του και το 1968 τα βιβλία του απαγορεύτηκαν. Συγχρόνως του αφαιρέθηκε η τσεχοσλοβακική ιθαγένεια. Από το 1975 ζει στη Γαλλία, όπου απέκτησε τη γαλλική υπηκοότητα.

Ο Κούντερα ξεκίνησε τη συγγραφική του σταδιοδρομία με την ποιητική συλλογή «Ο Άνθρωπος, αυτός ο πλατύς κήπος» (1953). Είναι ο πρώτος Τσέχος συγγραφέας που έδωσε έμφαση στη συναισθηματική και ερωτική πλευρά του ανθρώπου ως ατόμου, σε αντίθεση με τους συγγραφείς της σταλινικής περιόδου που έβλεπαν τον άνθρωπο σαν μια μονάδα μέσα στη σοσιαλιστική ομάδα. Το 1967 εκδόθηκε η συλλογή του από νουβέλες «Γελίοι έρωτες», που χαρακτηρίστηκε ως έργο αντιπροσωπευτικό της «σχολής του παράδοξου». Τον ίδιο χρόνο εκδόθηκε το μυθιστόρημά του «Αστείο», το πρώτο μιας μυθιστορηματικής τριλογίας, στην οποία επίσης ανήκουν «Η ζωή είναι αλλού» (1973) και «Το Βαλς του αποχαιρετισμού» (1976). Ο συγγραφέας φέρνει στο φως την ηλιθιότητα του πολιτικού συστήματος και την ανθρώπινη ρηχότητα που προκαλείται, εγκληματική και υπόγεια, μέσα σ' έναν κόσμο καταστροφής αξιών. Θεωρώντας ότι η πατρίδα του βουλιάζει στην παρακμή που χαρακτηρίζει και την υπόλοιπη Ευρώπη, ο Κούντερα, αδιάστακτα και ανελέητα, φανερώνει τις ακρότητες του ρασιοναλισμού και της εμπάθειας.

Άλλα σημαντικά έργα του είναι: «Το βιβλίο του γέλιου και της λήθης» (1976), «Η αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι» (1984) και το θεατρικό έργο «Οι κλειδοκράτορες» (1963). Έγραψε επίσης θεωρητικές μελέτες για τη λογοτεχνία και τις εικαστικές τέχνες.

Τα έργα του Κούντερα, που στο μεγαλύτερο μέρος τους έχουν μεταφρασθεί σε διάφορες ευρωπαϊκές γλώσσες και στα ελληνικά, διακρίνονται για την εκφραστική τους τόλμη, καθώς και για την τεχνική τους αρτιότητα. Με μια απλή, ρεαλιστική και αφηγηματική γραφή αλλά και με χιούμορ ο συγγραφέας εισάγει το συμβολισμό της ιστορίας στην καθημερινή ζωή και κάνει έκκληση για εγρήγορση, ώστε να μη γίνουμε έρμαιοι και πιόνια των κάθε είδους σωτήρων, που με το προσωπείο της αθωότητας κατορθώνουν να γράψουν σε βάρος μας τη δική τους ιστορία.

Ανάμεσα στις άλλες διακρίσεις έχει τιμηθεί με το σημαντικότερο βραβείο του Ισραήλ, που απονέμεται στον καλύτερο συγγραφέα του κόσμου.

(Το βιογραφικό, συντομευμένο και διασκευασμένο, προέρχεται από το οικείο λήμμα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού της Εκδοτικής Αθηνών, τ. 5, Αθήνα 1986, σσ. 65-66.)

Πιστεύετε ότι κάθε κριτική και αξιολόγηση του έργου ζώντων ακόμη συγγραφέων είναι δύσκολη και ίσως παρακινδυνευμένη, γιατί το έργο τους δεν έχει ακόμα δοκιμαστεί στο χρόνο. Γι' αυτό, ξαναγράφετε το συγκεκριμένο βιογραφικό σημείωμα, απαλείφοντας κάθε σχόλιο, ώστε αυτό να εμπεριέχει μόνο τις αναγκαίες για τη ζωή και το έργο του συγγραφέα πληροφορίες και να είναι, κατά τη γνώμη σας, κατάλληλο για να το δημοσιεύσετε σε σχολικό περιοδικό.

2.α.3. Ερώτηση συνδυασμού αντικειμενικού τύπου και σύντομης απάντησης

Τα τέσσερα ακόλουθα αποσπάσματα προέρχονται από βιογραφικά σημειώματα του Μότσαρτ και αναφέρονται όλα στο έργο του, το καθένα όμως με διαφορετικό τρόπο.

α) Να εντοπίσετε πού υπάρχει και πού δεν υπάρχει σχόλιο και στη συνέχεια να τα διαβαθμίσετε χρησιμοποιώντας τους αριθμούς της ακόλουθης κλίμακας:

1 = αντικειμενική πληροφόρηση

2 = ήπια επιδοκιμασία

3 = έντονη επιδοκιμασία

4 = απροκάλυπτος θαυμασμός

- β) Να προσδιορίσετε τα γλωσσικά μέσα (π.χ. επίθετα, στίξη) με τα οποία εκφράζεται το σχόλιο, σε όποια αποσπάσματα υπάρχει, και να τα σημειώσετε στο αντίστοιχο κενό σημείο του πίνακα.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ	ΔΙΑ- ΒΑΘΜΙΣΗ	ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΣΧΟΛΙΩΝ
<p>Α <i>Ο Μότσαρτ, ταξιδεύοντας σε όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις, γνωρίζοντας συνθέτες, ακούγοντας και μελετώντας τη μουσική των προγενεστέρων του, συνέθεσε με όλα τα γνωστά μουσικά μέσα και σε όλα τα μουσικά είδη της εποχής του.</i></p>		
<p>Β <i>Το όνομα του Μότσαρτ συνδέθηκε περισσότερο από κάθε άλλο με την έννοια «παιδί-θαύμα». Θεωρείται ως η μεγαλύτερη ιδιοφυΐα στην ιστορία της μουσικής».</i></p>		
<p>Γ <i>Η έρευνα έχει επισημάνει όλες τις επιδράσεις στα έργα αυτού του κοσμοπολίτη της μουσικής, ο οποίος όμως κατόρθωσε, χωρίς να επινοήσει νέα μορφολογικά στοιχεία και χωρίς να αγνοήσει τις καθιερωμένες φόρμες, να δημιουργήσει ένα εντελώς δικό του ύφος, ένα ύφος τόσο οικείο και συγχρόνως τόσο αυθεντικό, τόσο αναγνωρίσιμο αλλά και τόσο προσωπικό.</i></p>		
<p>Δ <i>Έχουν επισημανθεί όλες οι επιδράσεις στα έργα του Μότσαρτ, ο οποίος όμως μπόρεσε με την επιλογή, την απόρριψη, την αφομοίωση και τη σύνθεση ξένων και ετερογενών στοιχείων να αναπτύξει μια εντελώς προσωπική γλώσσα.</i></p>		

(Τα αποσπάσματα, ελαφρώς διασκευασμένα για τις ανάγκες της άσκησης, έχουν αντληθεί από το οικείο λήμμα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού της Εκδοτικής Αθηνών, τόμος 6, Αθήνα 1986, σσ. 261-263.)

2.β. Η δομή και το περιεχόμενο ενός βιογραφικού σημειώματος

2.β.1. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

2.β.1.1. Η σχολική σας εφημερίδα εγκαινιάζει μια στήλη με πρόσωπα της επικαιρότητας (επιστήμονες, καλλιτέχνες, αθλητές κλπ.) που ενδιαφέρουν τη σύγχρονη νεολαία. Για το σκοπό αυτό καλεί τους ενδιαφερομένους μαθητές να καταστήσουν γνωστά τη ζωή και το έργο του προσώπου που θαυμάζουν, συντάσσοντας το βιογραφικό του σημείωμα.

Απαντώντας στην πρόσκληση αυτή συντάσσετε σε δύο τουλάχιστον παραγράφους το βιογραφικό σημείωμα του προσώπου που σας ενδιαφέρει, ακολουθώντας τη βασική δομή του είδους.

2.β.1.2. Ένα φιλικό σας μουσικό συγκρότημα σας προτείνει να συντάξετε το βιογραφικό του σημείωμα για το εξώφυλλο του καινούργιου δίσκου που πρόκειται να ηχογραφήσει.

Θέλοντας να τους εξυπηρετήσετε συντάσσετε το σχετικό βιογραφικό σημείωμα παρουσιάζοντας:

- α) τα πρόσωπα του συγκροτήματος (όνομα, ηλικία, σπουδές, ρόλος στο συγκρότημα)
- β) την καλλιτεχνική πορεία του συγκροτήματος (εμφανίσεις, διακρίσεις, δισκογραφική δουλειά).

2.β.2. Ερώτηση σύντομης απάντησης

Στα Κ.Ν.Α. της Β΄ Λυκείου να διαβάσετε ένα από τα εξής βιογραφικά σημειώματα: Σολωμού (σ. 21), Παλαμά (σ. 93), Βιζυηνού (σ. 160), Καρκαβίτσα (σ. 197), Θεοτόκη (σ. 217) και Καζαντζάκη (σ. 243). Στη συνέχεια να

αξιοποιήσετε το πληροφοριακό τους υλικό για να γράψετε στην αρχή του βιογραφικού σημειώματος που επιλέξατε έναν γενικό χαρακτηρισμό για το βιογραφούμενο πρόσωπο.

Να λάβετε υπόψη σας ότι ο γενικός χαρακτηρισμός συνήθως περιέχει:

- α) πληροφορίες για το είδος ή τα είδη του λόγου (πεζού - ποιητικού) με τα οποία ασχολήθηκε και στα οποία διακρίθηκε το βιογραφούμενο πρόσωπο,
- β) μιαν αποτίμηση ανάλογη της ποιότητας του έργου του, η οποία συνήθως εκφράζεται με τη χρήση ή την απουσία ανάλογων επιθέτων (κυριότερος, κορυφαίος, σημαντικός κλπ).

2.β.3. Ερωτήσεις συνδυασμού αντικειμενικού τύπου και σύντομης απάντησης

2.β.3.1. Ένα τυπικό βιογραφικό σημείωμα αρθρώνεται σε δύο βασικούς σπονδύλους: τη ζωή και το έργο του προσώπου που βιογραφείται, και κινείται πάνω στον άξονα του χρόνου. Συνήθως προηγείται ένας γενικός χαρακτηρισμός και στη συνέχεια με χρονολογική σειρά αναφέρονται τα βασικά στοιχεία της ζωής του βιογραφούμενου (καταγωγή, σπουδές, βιοπορισμός, θάνατος). Με χρονολογική σειρά παρουσιάζεται επίσης το έργο του και αποτιμάται η ποιότητά του. Αν το έργο του βιογραφούμενου προσώπου μπορεί να χωριστεί σε κατηγορίες, συνήθως αυτές αναφέρονται χωριστά. Τέλος αναφέρονται οι νεότερες εκδόσεις των έργων του.

Λαμβάνοντας υπόψη σας τις ανωτέρω βοηθητικές διευκρινίσεις

- α) να βάλετε στη σωστή σειρά τις παρακάτω προτάσεις, που συνιστούν το βιογραφικό σημείωμα του γνωστού σας ποιητή Γιώργου Σεφέρη, σημειώνοντας τον κατάλληλο αριθμό μπροστά από κάθε απόσπασμα και
- β) να επιλέξετε τα στοιχεία εκείνα που θεωρείτε κατάλληλα για να γράψετε σε μια παράγραφο ένα βιογραφικό σημείωμα του ποιητή, στο οποίο να προβάλλεται κυρίως το ποιητικό του έργο του και να δικαιολογείται η απονομή σ' αυτόν του βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Γιώργος Σεφέρης (1900-1971)

_ Ακολούθησε το διπλωματικό στάδιο και γι' αυτό πολλά χρόνια της ζωής του έζησε μακριά από την Αθήνα. Αποχώρησε από τη διπλωματική υπηρεσία με το βαθμό του Πρέσβη.

_ Στα ελληνικά γράμματα εμφανίστηκε το 1931 με την ποιητική συλλογή «Στροφή», της οποίας τα περισσότερα ποιήματα κινούνται στο κλίμα του συμβολισμού και της καθαρής ποίησης, όπως και εκείνα της επομένης συλλογής του («Στέρνα», 1932).

_ Δεν υπήρξε όμως μόνο μεγάλος ποιητής αλλά και εξαιρετος δοκιμογράφος. Τα δοκίμιά του «Διάλογος πάνω στην ποίηση» (1932) και «Δοκιμές» (1944) αποτελούν υποδείγματα γραφής, με κύρια χαρακτηριστικά την απλότητα, τη σαφήνεια και τη γλωσσική καθαρότητα.

_ Ποιητής από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της νεότερης ποίησης στη χώρα μας, κεντρική μορφή της λογοτεχνικής γενιάς του '30, ο πρώτος που τιμήθηκε (1963) με βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας, και διπλωμάτης.

_ Αξιόλογη είναι και η μεταφραστική του εργασία. Εκτός από τα έργα του Έλιοτ («Η έρημη χώρα και άλλα ποιήματα του Τ. Σ. Έλιοτ») απέδωσε στη νεοελληνική γλώσσα το «Άσμα Ασμάτων» (1965), την «Αποκάλυψη» του Ιωάννη (1966) και μετέφρασε ποιήματα σύγχρονων ευρωπαίων και αμερικανών ποιητών («Αντιγραφές», 1965), καθώς και κείμενα της αρχαιοελληνικής Γραμματείας.

_ Γεννήθηκε στη Σμύρνη και εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα από το 1914, όπου και ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές.

_ Η ολοκληρωτική ανανέωση της ποιητικής του γραφής άρχισε με το «Μυθιστόρημα» (1935) και συνεχίστηκε στις επόμενες ποιητικές του συλλογές, «Τετράδιο Γυμνασμάτων» (1940), «Ημερολόγιο Καταστρώματος Α'» (1940), «Ημερολόγιο Καταστρώματος Β'» (1944), «Κίχλη» (1947), «... Κύπρον, ου μ' εθέσπισεν» (1955) και «Τρία κρυφά ποιήματα» (1966).

_ Σπούδασε Νομικά στο Παρίσι και από εκεί έζησε την καταστροφή της Σμύρνης και του μικρασιατικού ελληνισμού (1922), γεγονότα που σημάδεψαν τον συναισθηματικό του κόσμο και αργότερα εκφράστηκαν ποικιλότροπα στην ποίησή του.

_ Μετά το θάνατό του εκδόθηκαν η αλληλογραφία του με το συγγραφέα Γ. Θεοτοκά και τα ημερολόγια του με τον τίτλο «Ποιητικό Ημερολόγιο» και «Μέρες».

_ Και στις δύο πρώτες όμως ποιητικές του συλλογές υπάρχουν και ποιήματα που δείχνουν τη διαφοροποίηση και την απελευθέρωση της ποιητικής του γραφής από τα παραδοσιακά μέτρα.

_ Η ποίησή του, που διακρίνεται για τη λιτότητα των εκφραστικών της μέσων και τον ήρεμο και χαμηλό της τόνο, αποτυπώνει τις αγωνίες του ποιητή για την τραγική μοίρα της φυλής μας.

_ Πέθανε στην Αθήνα κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και κηδεύτηκε με τιμές εθνικού ποιητή.

(Τα αποσπάσματα, διασκευασμένα, προέρχονται από το βιογραφικό σημείωμα του ποιητή στα Κ.Ν.Α. Α΄ Λυκείου, σσ. 225-226.)

2.β.3.2. Αναζητώντας στοιχεία για τον λογοτέχνη Τέλλο Άγρα με σκοπό να γράψετε ένα βιογραφικό του σημείωμα και να το δημοσιεύσετε σε ένα φιλολογικό περιοδικό, συγκεντρώνετε εν είδει σημειώσεων τις ακόλουθες πληροφορίες. Να αξιοποιήσετε τις πληροφορίες αυτές, για να συνθέσετε αυτό το βιογραφικό σημείωμα ακολουθώντας το τυπικό διάγραμμα (άξονας χρόνου, ζωή, έργο).

Τέλλος Άγρας (1899-1944)

- 1) Σημαντική η θέση του κριτικού του έργου με δημοσιεύσεις μελετών, δοκιμίων αναλύσεων κειμένων, άρθρων στη μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια κ.ά.
- 2) Σπουδές στη Νομική Αθηνών
- 3) Γέννηση Καλαμπάκα 1899, ηπειρώτικη καταγωγή από τον πατέρα του
- 4) Πολύπλευρη πνευματική δραστηριότητα. Ενασχόληση με την ποίηση και την κριτική, συνεργασία με τα φιλολογικά περιοδικά της εποχής

- 5) Χαρακτηριστικά της ποίησής του: η ευγένεια και ένας αδιόρατος τόνος μελαγχολίας. Η περιγραφή των προσωπικών εντυπώσεων και η παρουσίαση της ζωής της Αθήνας του μεσοπολέμου, με παράλληλη απουσία των ιστορικών και κοινωνικών γεγονότων της εποχής. Κύριο μέλημά του, η αρχιτεκτονική του στίχου
- 6) Πραγματικό του όνομα Ευάγγελος Ιωάννου. Επιλογή του ονόματος του Μακεδονομάχου Τέλλου Άγρα, ως φιλολογικού ψευδωνύμου
- 7) 1940: Α΄ κρατικό βραβείο ποίησης
- 8) 1965: έκδοση του ποιητικού του έργου «Τριαντάφυλλα μιανής μέρας». Περιέχει τις συλλογές «Τα βουκολικά και τα εγκώμια» και τις «Καθημερινές», ποιητικές εκδόσεις του ίδιου το 1934 και 1940 αντιστοίχως
- 9) 1944: Τραυματισμός από αδέσποτη σφαίρα την ημέρα της αποχώρησης των Γερμανών από την Αθήνα. Θάνατος από σηψαιμία, λόγω κακής περίθαλψης.
- 10) 1981: συγκέντρωση και έκδοση σε τόμους του κριτικού του έργου με τίτλο Κριτικά Α΄ και Β΄
- 11) Υπάλληλος του Υπουργείου Εργασίας και από το 1927 της Εθνικής Βιβλιοθήκης
- 12) Με τον Τέλλο Άγρα κλείνει ο κύκλος της ελληνικής παραδοσιακής ποίησης.

(Από το οικείο λήμμα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού της Εκδοτικής Αθηνών, ό.π.)

2.β.4. Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

2.β.4.1. Τα δεδομένα της στήλης Α είναι αποσπάσματα από βιογραφικά σημειώματα διαφόρων συγγραφέων και αναφέρονται σε σημαντικά γεγονότα της ζωής τους. Να τα αντιστοιχίσετε με εκείνα της στήλης Β, στα οποία αναφέρονται πλευρές του έργου τους που βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τη ζωή τους (τρία στοιχεία της στήλης Β περισεύουν).

A. ΖΩΗ	B. ΕΡΓΟ
1. Ο Διονύσιος Σολωμός μελέτησε τον νεοελληνικό ποιητικό λόγο στα έργα της κρητικής λογοτεχνίας και στα δημοτικά μας τραγούδια.	α. Το έργο του ανανέωσε την ηθογραφική μας πεζογραφία και διακρίνεται για τους κοινωνικούς του προβληματισμούς β. Το πεζογράφημά του Μαουτχάουζεν είναι ένα χρονικό που αποτυπώνει ανάγλυφα τον αυταρχισμό του ναζιστικού καθεστώτος.
2. Ο Καβάφης δεν παρακο-λούθησε πανεπιστημιακές σπουδές, αλλά απόκτησε βαθύτατη μόρφωση κυρίως από τις προσωπικές του ιστορικές μελέτες.	γ. Στο πεζό έργο του «Διάλογος» υποστηρίζει με πολλή θέρμη την δημοτική γλώσσα δ. Στο κορυφαίο έργο του «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» ο ποιητής, ξεκινώντας από το ιστορικό γεγονός της πολιορκίας του Μεσολογγίου, ανάγεται στον αγώνα του ανθρώπου για την πνευματική του ελευθερία.
3. Ο Κ. Θεοτόκης στο διάστημα της διετούς παραμονής του στη Γερμανία, ασπάστηκε τις σοσιαλιστικές θεωρίες.	ε. Ιδιαίτερο ρόλο στην ποίησή του παίζει η ιστορία, κυρίως των ελληνιστικών χρόνων, αλλά τα ιστορικά συμβάντα μεταπλάθονται ελεύθερα από την ποιητική του φαντασία, για να φωτιστεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας τους ή να αποκαλυφθούν αναλογίες προς τη σύγχρονη ζωή. στ. Αντλεί τα θέματα των διηγημάτων του από τις παιδικές του αναμνήσεις και την οικογενειακή του ζωή.
4. Ο Καμπανέλης από τις αρχές του 1943 ως το Μάη του 1945 ήταν κρα-τούμενος των Γερμανών σε στρατόπεδο συ-	ζ. Η γλώσσα του ιδιότυπη, είναι βασικά η γλώσσα της ελληνικής παροικίας της Αλεξάνδρειας: δημοτική με τύπους λόγιους και κωνσταντινουπολίτικους.

Αντιστοίχιση

2.β.4.2. Στην άσκηση που ακολουθεί παρέχονται πληροφορίες για τη ζωή Ελλήνων λογοτεχνών καθώς και στοιχεία για το έργο τους. Από αυτά να επιλέξετε κάθε φορά τις αναφορές εκείνες στο έργο που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη περίοδο της ζωής του κάθε λογοτέχνη, σημειώνοντας Χ στο αντίστοιχο πλαίσιο.

A) *Ο Δ. Σολωμός από το 1828 ζει στην Κέρκυρα μακριά από τις πολιτικές και κομματικές διαμάχες των συμπατριωτών του βυθίζεται στις μελέτες του και επεξεργάζεται τα έργα του με έντονη διάθεση αυτοκριτικής.*

- α) Τα περισσότερα συνθετικά του έργα έμειναν ημιτελή και αποσπασματικά.
- β) Υποστηρίζει τη δημοτική γλώσσα στο έργο του «Διάλογος».
- γ) Γράφει τον «Ύμνο εις την Ελευθερία».
- δ) Τον συγκινούν ρομαντικά θέματα.

B) *Ο Ε. Ροΐδης έζησε ένα μέρος της παιδικής του ηλικίας στη Γένοβα και αργότερα σπούδασε στη Γερμανία Νομικά και Φιλοσοφία.*

- α) Το έργο του «Πάπισσα Ιωάννα» αποτελεί σταθμό στην ιστορία της λογοτεχνίας μας.
- β) Οι υποθέσεις πολλών διηγημάτων του διαδραματίζονται στη Σύρο.
- γ) Μετέφρασε ξένους συγγραφείς, γιατί θεωρούσε προϋπόθεση για την καλλιέργεια των συγχρόνων του την προσέγγιση με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό.
- δ) Αν και ένθερμος υποστηρικτής της δημοτικής έγραφε σε γλώσσα καθαρεύουσα.

Γ) *Ο Α. Κάλβος το 1821 φυλακίζεται στη Φλωρεντία ως καρμπονάρος και το 1826 βρίσκεται υπό επιτήρηση στη Γαλλία, γιατί έτρεφε αισθήματα ένθερμου φιλελευθερισμού.*

- α) Οι εικόνες και οι παρομοιώσεις του έχουν ένα αρχαϊκό κάλλος.
- β) Θεωρείται πρωτοπόρος της λυρικής έκφρασης.

- γ) Οι υψηλές ιδέες του εκφράζονται με ξεχωριστή ιδιοτυπία τόσο στη γλώσσα όσο και στη δομή και στη στιχουργία των ποιημάτων του.
- δ) Κεντρική ιδέα στην ποίησή του είναι η αρετή που παρακινεί τον άνθρωπο για το κοινό καλό. Η αρετή είναι ο πόθος για ελευθερία και δικαιοσύνη.
- Δ) *Ο Μ. Αναγνωστάκης φυλακίστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο την περίοδο του εμφυλίου και αργότερα ανέπτυξε αντιδικτατορική δράση.*
- α) Ασχολήθηκε επίσης με την κριτική της λογοτεχνίας.
- β) Είναι από τους αντιπροσωπευτικούς ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς.
- γ) Το έργο του τονίζει την ηθική στάση του ανθρώπου απέναντι στα δημόσια πράγματα.
- δ) Η πρώτη συγκεντρωτική έκδοση των ποιημάτων του εκδόθηκε το 1971 με τίτλο «Τα Ποιήματα».
- E) *Το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του ο Ψυχάρης έζησε στο Παρίσι, όπου δίδαξε νεοελληνική γλώσσα και φιλολογία ως καθηγητής στο πανεπιστήμιο.*
- α) Πολλά δημοσιεύματά του γύρω από διάφορα θέματα της πνευματικής ζωής του τόπου έχουν καταχωριστεί στην πεντάτομη σειρά Ρόδα και Μήλα.
- β) Το έργο του «Το Ταξίδι μου» είναι κράμα λογοτεχνίας και γλωσσολογίας.
- γ) Γράφει πάντα στη δημοτική.
- δ) «Το Ταξίδι μου» αποτελεί σταθμό στην πνευματική ζωή του τόπου.
- ΣΤ) *Ο Κ. Θεοτόκης σπούδασε φιλολογία μαθηματικά και φιλοσοφία. Γνώριζε Αρχαία Ελληνικά, Λατινικά, Γαλλικά, Ιταλικά, Γερμανικά, Αγγλικά και Σανσκριτικά. Είχε τη δυνατότητα να μελετά όλες τις λογοτεχνίες από το πρωτότυπο.*
- α) Από νεαρή ηλικία άρχισε να δημοσιεύει διηγήματα στα περιοδικά της εποχής.
- β) Έχει μεταφράσει το «Περί φύσεως» του Λουκρήτιου, τα «Γεωργικά» του Βιργίλιου, τη «Λυσιστράτη» του Αριστοφάνη κ.ά.
- γ) Τα διηγήματά του έχουν εκδοθεί με τον τίτλο «Κορφιάτικες Ιστορίες».

δ) Το έργο του ανανεώνει την ηθογραφική πεζογραφία.

Ζ) Ο Γ. Βιζυηνός πέρασε πολύ δύσκολα παιδικά χρόνια στην πατρίδα του, τη Βιζύη της Θράκης, και κατόρθωσε να σπουδάσει χάρη στη βοήθεια πλουσίων ευεργετών της εποχής.

α) Ονομάστηκε «πατέρας του διηγήματος».

β) Έγραψε σε καθαρεύουσα, στους διαλόγους του όμως χρησιμοποιεί ζωντανή λαϊκή γλώσσα.

γ) Αντλεί τα θέματά του από τις αναμνήσεις του, την παιδική ζωή, το περιβάλλον του χωριού του.

δ) Παρουσιάζει τους χαρακτήρες των ηρώων του ολοκληρωμένους και σε βάθος ψυχογραφημένους.

Η) Ο Γ. Ιωάννου εργάστηκε ως φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση.

α) Χαρακτηριστικό των πεζογραφημάτων του είναι ο εξομολογητικός τόνος.

β) Τα βιώματά του είναι τα βάσανα και οι λαχτάρες μιας ολόκληρης ομάδας ανθρώπων.

γ) Εκδίδει συλλογή των δημοτικών μας τραγουδιών και των παραμυθιών του ελληνικού λαού.

δ) Εξίσου αξιόλογα θεωρούνται και τα ποιήματά του.

(Οι πληροφορίες προέρχονται από τα οικεία λήμματα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού της Εκδοτικής Αθηνών, ό.π..)

2.β.4.3. Συνήθως τα προσωπικά βιώματα των λογοτεχνών αποτελούν πηγή έμπνευσης για ορισμένα έργα τους και καμιά φορά αποτυπώνονται στους τίτλους των έργων τους. Να εντοπίσετε αυτή τη συνάφεια, αντιστοιχίζοντας τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β και υπογραμμίζοντας τις λέξεις ή τις φράσεις που σας οδηγούν στην επιλογή σας.

Α	Β
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΩΝ	ΤΙΤΛΟΙ ΕΡΓΩΝ
<p>Α) Το 1896 ο Λορέντζος Μαβίλης έλαβε μέρος στον απελευθερωτικό αγώνα της Κρήτης ως εθελοντής. Το 1897 συγκρότησε με έξοδά του αντάρτικο σώμα και πολέμησε στην Ήπειρο, όπου και τραυματίστηκε. Το 1910 εκλέχτηκε βουλευτής.</p> <p>Β) Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης ανάλωσε υγεία, δράση και χρήμα σε δύο ιδανικά: την πατρίδα και το έθνος. Ζούσε το αγωνιστικό πνεύμα του Εικοσιένα και εργαζόταν για τη διάδοσή του, την επιβολή του και την ολοκλήρωσή του. Αγωνιζόταν για τη συνέχιση της δημοτικής μας παράδοσης και την επικράτηση των αξιών της εθνεγερσίας.</p> <p>Γ) Τον Άγγελο Σικελιανό και τη γυναίκα του Εύα Πάλμερ ενώνουν κοινά ενδιαφέροντα, ιδίως η φυσιολατρία, η πίστη στη λυτρωτική δύναμη της τέχνης και η γνώση της μυθικής παράδοσης. Ζουν κατά καιρούς σε διάφορα ελληνικά μέρη, όπως στη Λευκάδα, στη Συκιά της Κορινθίας, στη Σαλαμίνα, στην Κηφισιά, στους Δελφούς.</p> <p>Δ) Ο Κώστας Βάρναλης σπούδασε κλασική φιλολογία στην Αθήνα και το 1919 πήγε στο Παρίσι για μετακπαίδευση στη Νεοελληνική Φιλολογία και Αισθητική. Εκεί μέσα στις ιδεολογικές και κοινωνικές ζυμώσεις του τέλους του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, άκουσε διάφορες κοινωνικές θεωρίες και μυήθηκε στον μαρξισμό.</p> <p>Ε) Ήταν ένα παιδί δειλό, φοβισμένο, ασθενικό ο Κ. Καρνωτάκης. Τα ταξίδια του τον άφηναν ανικανοποίητο. Είχε πολλές φορές αποφασίσει να δραπετεύσει από την κατάθλιψη που του δημιουργούσε η δουλειά του... Στην άσχημη ψυχολογική αυτή κατάσταση, ήρθε να προστεθεί η μετάθεσή του Πρέβεζα.</p>	<p>α) -«Η πορτοκαλένια» -«Η Μαρίνα των Βράχων» -«Άσμα Ηρωικό και Πένθιμο για το Χαμένο Ανθυπολοχαγό της Αλβανίας»</p> <p>β) -«Ο Πόνος των Ανθρώπων και των Πραγμάτων» -«Νηπενθή» -«Ελεγεία και Σάτιρες» -«Οι Σκιές»</p> <p>γ) -«Πατρίδα» -«Εις την Πατρίδα» -«Νίκη»</p> <p>δ) -«Αθανάσιος Διάκος» -«Ο κλέφτης» -«Κυρά Φροσύνη»</p> <p>ε) -«Ερωτικός Λόγος» -«Στροφή» -«Ημερολόγιο Καταστρώματος Α»</p> <p>στ) -«Το Πρωτοβρόχι» -«Ραψωδίες του Ιονίου» -«Δελφικός Λόγος»</p> <p>ζ) -«Οι Δικτάτορες» -«Σκλάβοι Πολιορκημένοι» -«Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη»</p>

Αντιστοίχιση

(Τα αποσπάσματα των ανωτέρω βιογραφικών σημειωμάτων, διασκευασμένα, προέρχονται από το Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό της Εκδοτικής Αθηνών, τ. 5, Αθήνα 1986, σ. 348, τ. 2 σ. 140-141, τ. 9Α σ. 253-254, τ.2 σ. 192 και τ. 4 σ. 326-327 αντιστοίχως.)

2.γ. Το διάγραμμα ενός βιογραφικού σημειώματος

2.γ.1. Ερώτηση σύντομης απάντησης

- α) Αφού διαβάσετε προσεκτικά το βιογραφικό σημείωμα του Κ. Χατζόπουλου που βρίσκεται στη σελίδα 228 των Κ. Ν. Λ. της Β΄ Λυκείου να εκπονήσετε το διάγραμμά του, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα με τα ειδικότερα θέματα που θίγονται σε κάθε παράγραφο του κειμένου.
- β) Χρησιμοποιώντας τις ειδικότερες σημειώσεις που κρατήσατε κατά παράγραφο, να αποδώσετε τα βασικά σημεία του περιεχομένου του σε μια παράγραφο δέκα στίχων το πολύ.

	ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΩΝ	ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟ
1	ΖΩΗ	
2	ΕΡΓΟ	
3	ΤΙΤΛΟΙ ΕΡΓΩΝ	

2.δ. Σύγκριση δύο βιογραφικών σημειωμάτων

2.δ.1. Ερώτηση ελεύθερης ανάπτυξης

Επειδή μία από τις αγαπημένες σας ασχολίες είναι η μελέτη της ιστορίας της μουσικής ροκ, αναλαμβάνετε κατά καιρούς να ετοιμάσετε διάφορα κείμενα για συναφείς περιστάσεις. Έτσι, μεταξύ άλλων, χρειάζεστε

- α) ένα βιογραφικό σημείωμα του Έλβις Πρίσλεϊ το οποίο θα δίνει έμφαση στη σημασία του καλλιτέχνη για την εξέλιξη της μουσικής και θα ακουστεί σε μουσική εκπομπή στο ραδιόφωνο και
- β) ένα βιογραφικό σημείωμα όπου ο ίδιος τραγουδιστής θα προβάλλεται ως είδωλο και που θα δημοσιευθεί σε νεανικό περιοδικό.

Να συνθέσετε τα δύο βιογραφικά, με τη δική σας διατύπωση και το δικό σας ύφος, χρησιμοποιώντας τα κάθε φορά κατάλληλα στοιχεία από αυτά που δίνονται στη συνέχεια ή και από αυτά που έχετε στη διάθεσή σας.

- *Έλβις Πρίσλεϊ (1935-1977). Μεγάλωσε στο Μέμφις, όπου έψελνε εκκλησιαστική μουσική και άκουγε στο ραδιόφωνο μαύρους μουσικούς να παίζουν μπλουζ.*
- *Τον Ιούλιο του 1954 έγραψε το πρώτο από τα 15 τραγούδια του για τον Σαμ Φίλιπς, έναν παραγωγό τραγουδιών «ρυθμ εντ μπλουζ» που έψαχνε έναν λευκό να τραγουδά σαν μαύρος.*
- *Οι πέντε δίσκοι 45 στροφών που εξέδωσε στη συνέχεια είχαν μεγάλη επιτυχία και ο Έλβις υπέγραψε το πρώτο του συμβόλαιο με την εταιρεία Ερ-Σε-Α, για 35.000 δολάρια.*
- *Οι ζωντανές εμφανίσεις του αποδείχθηκαν ακόμη πιο δημοφιλείς. Το χαρισματικό προσωπικό στυλ του, οι αισθησιακές κινήσεις του, το ελαφρά ειρωνικό χαμόγέλό του, σε συνδυασμό με μια αίσθηση του ανθρώπου που εύκολα πληγώνεται, ενθουσίαζε τους νεαρούς θαυμαστές, ιδιαίτερα τις κοπέλες, και τους οδηγούσε σε υστερικές εκδηλώσεις.*
- *Το 1956 ο Πρίσλεϊ εξέδωσε το «Heartbrek Hotel», τον πρώτο από τους 45 δίσκους που ο καθένας πούλησε πάνω από ένα εκατομμύριο αντίτυπα.*

- Το 1958 απολύθηκε από τον στρατό και συνέχισε την καριέρα του μετατρέποντας την εικόνα του από εκείνη του επαναστάτη της καθαρής ροκ στην προσωποποίηση της κοινωνικής ανόδου και του αμερικάνικου ονείρου.
- Το 1968 επέστρεψε στην τηλεόραση και έκανε μία τουρνέ συνοδευόμενος από χορωδία θρησκευτικών τραγουδιών.
- Το κοινό του Πρίσλεϋ εξακολουθούσε να επεκτείνεται σ' εκείνους που άκουγαν ελαφρά, λαϊκή και παραδοσιακή μουσική και η βιομηχανία εμπορευματοποίησης του καλλιτέχνη έζησε πολύ μετά από τον ίδιο.
- Στο μεταξύ ο Πρίσλεϋ άρχισε να υποφέρει από την προσωπική του παρακμή και να αναμετράται με την ηλικία, το πάθος, το αλκοόλ, τα ναρκωτικά.
- Η έκταση της κρίσης του δεν έγινε γνωστή παρά μόνο μετά από τον ξαφνικό θάνατό του στην έπαυλη που είχε αγοράσει στο Μέμφις.
- Εκατοντάδες χιλιάδες θαυμαστών τον θρήνησαν έξω από την πόρτα του σπιτιού του, που έγινε τόπος προσκυνήματος.
- 8 εκατομμύρια δίσκοι πουλήθηκαν στις πέντε πρώτες ημέρες μετά τον θάνατό του και προστέθηκαν στα 500 εκατομμύρια που είχαν πουληθεί μέχρι τότε.
- Εκατοντάδες τραγουδιστές προσπάθησαν να τον μιμηθούν σε διάφορες εμφανίσεις. Η σφραγίδα του στη μουσική παραμένει ανεξίτηλη.

(Οι ανωτέρω πληροφορίες προέρχονται από το οικείο λήμμα της εγκυκλοπαίδειας «Brittanica», Cd Rom.)

2.δ.2. Ερώτηση σύντομης απάντησης

2.δ.2.1. Με την υπόθεση ότι μετέχετε στη σύνταξη μιας εγκυκλοπαίδειας για μαθητές Δημοτικού, αναλαμβάνετε να μετασχηματίσετε το ακόλουθο απόσπασμα από βιογραφικό σημείωμα του Αντώνη Σαμαράκη, ώστε να παρέχει τις ίδιες πληροφορίες, αλλά σε ύφος κατάλληλο και κατανοητό από τους μικρούς αναγνώστες της εγκυκλοπαίδειας.

Πολλές φορές στο έργο του Σαμαράκη η αντίδραση του εξεγερμένου ατόμου απέναντι στον παραλογισμό της απρόσωπης εξουσίας ή απέναντι στην απάνθρωπη χρήση των τεχνολογικών επιτευγμάτων, δεν περιορίζεται σε μια απλή στάση διαμαρτυρίας, αλλά φθάνει ως τη συνειδητή πράξη θυσίας, έστω και αν το αποτέλεσμά της είναι αμφίβολο αν θα δώσει τους καρπούς που οραματίζεται το συγκεκριμένο άτομο. Σημασία έχει η πράξη αντίστασης στη δύναμη που θέλει να καθυποτάξει την ανθρώπινη ελευθερία και που μοιάζει ανίκητη. Οι άνθρωποι που αναλαμβάνουν έναν τέτοιο αγώνα σκιαγραφούνται από το συγγραφέα ως ανώνυμοι, καθημερινοί, ασήμαντοι, όμως ιδιαίτερα ευαίσθητοι και μοναχικοί. Η αφύπνισή τους συντελεί στο να αποκοπούν από τη συμβατική τάξη των πραγμάτων που υπάρχει γύρω τους και που επιβουλεύεται και τη δική τους διαθεσιμότητα ή τη δική τους ελευθερία. Η ανωνυμία ή η γκρίζα εμφάνισή τους, από την άλλη πλευρά, βοηθεί στο να λειτουργούν ως σύμβολα και να μην εξαρτώνται σε σημαντικό βαθμό από τυπικά χαρακτηριστικά και ιδιομορφίες. Είναι, εξάλλου, εμφανές το ενδιαφέρον του για την προσέλκυση του αναγνώστη μέσω της υποβολής, καθώς προβάλλει την κρίσιμη ή την αγχώδη συναισθηματική κατάσταση με τη χρησιμοποίηση σύντομων και κοφτών φράσεων, εξαιρετικά μικρών περιόδων, αποσιωπητικών ή και ελλειπτικών πολλές φορές απαντήσεων (ο ίδιος μιλάει για «κινηματογραφική» τεχνική).

(Από το οικείο λήμμα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού τόμος 9 Α, της Εκδοτικής Αθηνών, Αθήνα 1986, σσ. 170-171)

2.δ.3. Ερώτηση συνδυασμού αντικειμενικού τύπου και σύντομης απάντησης

Αφού διαβάσετε τα δύο ακόλουθα βιογραφικά σημειώματα του Μανόλη Αναγνωστάκη, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που δίνονται μετά από αυτά.

A. Μανόλης Αναγνωστάκης

Γεννήθηκε το 1925 στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε ιατρική. Είναι από τους πιο αντιπροσωπευτικούς ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς. Η ποίησή του απηχεί τις κοινωνικές και πολιτικές συγκρούσεις που ακολούθησαν μετά την κατοχή. Το πρόβλημα της ηθικής στάσης σε μια εποχή ταραγμένη από τα πάθη και την ιδεολογική σύγχυση είναι βασικό στοιχείο της ποίησής του· επίσης ένα αίσθημα απαισιοδοξίας ως αποτέλεσμα πικρής εμπειρίας. Ασχολήθηκε επίσης με την κριτική της λογοτεχνίας και έβγαζε το περιοδικό Κριτική (1959-1961). Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές: Εποχές 1,2,3 (1945-1954), Η Συνέχεια 1, 2, 3 (1954-1962), Ο Στόχος (1970). Συγκεντρωτική έκδοση των ποιημάτων του με τίτλο Τα Ποιήματα (1971).

(Από το σχολικό εγχειρίδιο των Κ.Ν.Α. της Β΄ Λυκείου, σ. 298)

B. Αναγνωστάκης Μανόλης (Θεσσαλονίκη, 1925). Ποιητής και δοκιμογράφος, με πολιτική δράση στο χώρο της ανανεωτικής αριστεράς. Σπούδασε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και αργότερα μετεκπαιδεύτηκε στη Βιέννη. Ως σπουδαστής διετέλεσε αρχισυντάκτης του φοιτητικού περιοδικού «Ξεκίνημα» (1944). Πήρε μέρος στην αντίσταση και μερικά χρόνια αργότερα, κατά τη διάρκεια του εμφυλίου, καταδικάστηκε από το στρατοδικείο σε θάνατο για παράνομη πολιτική δράση.

Ο Αναγνωστάκης εμφανίστηκε νεαρός στα γράμματα με την ποιητική συλλογή «Εποχές» (1945). Το 1948, ενώ ο ίδιος ήταν προφυλακισμένος εκδόθηκε η δεύτερη ποιητική συλλογή του «Εποχές 2» και το 1951, αμέσως μετά την αποφυλάκισή του, οι «Εποχές 3». Ακολούθησαν η «Συνέχεια» (1954), «Τα Ποιήματα 1941-1956» (1956) -μια συγκεντρωτική έκδοση των ως τότε συλλογών του, όπου συμπεριλαμβάνεται και η «Συνέχεια 2»- και η «Συνέχεια 3» (1962). Η επόμενη ποιητική του παρουσία έγινε ύστερα από αρκετά χρόνια στο συλλογικό τόμο «Δεκαοχτώ κείμενα» (1970), όπου παρουσιάστηκαν

ποιήματά του με το γενικό τίτλο «Ο Στόχος», γραμμένα στα πρώτα χρόνια της απριλιανής δικτατορίας.

Στις πρώτες ποιητικές συλλογές του είναι έκδηλη η πεποίθησή του ότι η ανθρώπινη ζωή και τα πεπρωμένα της σφραγίζονται ανεξίτηλα από τα ιστορικά γεγονότα που την πλαισιώνουν, ενώ παράλληλα, είναι έντονη η αίσθηση του θανάτου με την προσωπική δοκιμασία που είχε ο ποιητής ως μελλοθάνατος. Οι ποιητές που επηρέασαν τον Αναγνωστάκη και συνέτειναν στη διαμόρφωση ενός ευαίσθητου και υποβλητικού τόνου στην ποίησή του, είναι οι Γάλλοι επίγονοι του συμβολισμού. Προοδευτικά δίνεται στο έργο του όλο και περισσότερη βαρύτητα στην ηθική στάση του ανθρώπου απέναντι στα δημόσια πράγματα. Το ύφος του είναι δραματικό, χωρίς ποτέ να γίνεται ρητορικό, ενώ ορισμένες φορές η σκωπτική του διάθεση σατιρίζει την κατάπτωση των κοινωνικών και πολιτικών ηθών. Θεματικά η ποίησή του αντλεί από τα προσωπικά του βιώματα και τις εμπειρίες του, στο βαθμό όμως που ο αντικατοπτρισμός τους στο έργο τέχνης να έχει μια συλλογικότερη σημασία.

Από το 1959 ως το 1961 ο Αναγνωστάκης ήταν εκδότης του δίμηνου περιοδικού «Κριτική», με το οποίο φιλοδόξησε να φέρει σε επαφή το ελληνικό αναγνωστικό κοινό με τα σύγχρονα ρεύματα της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας και αισθητικής. Συνεργασίες του υπάρχουν στην εφημερίδα «Αυγή» και σε διάφορα περιοδικά. Ο Αναγνωστάκης εξέδωσε ακόμα: τη συγκεντρωτική έκδοση «Ποιήματα 1941-1971» (1971), με έντεκα ως τώρα ανατυπώσεις, δύο τόμους «Υπέρ και Κατά» (1965), «Αντιδογματικά» (1978) με συλλογές μελετημάτων, άρθρων και βιβλιοκριτικών του και «Το Περιθώριο '68-69» (1979), ένα λιγισέλιδο τόμο με αυτοβιογραφικά σχόλια που σχετίζονται με ευρύτερα προβλήματα της νεοελληνικής κοινωνίας.

(Από το οικείο λήμμα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού τόμος 1 της Εκδοτικής Αθηνών, Αθήνα 1986, σ. 236)

1. Να προσδιορίσετε τα θέματα που είναι κοινά, έστω και σε διαφορετική έκταση, και στα δύο βιογραφικά σημειώματα. Πιστεύετε ότι τα θέματα αυτά είναι οι αναγκαίες - σταθερές πληροφορίες που πρέπει να περιέχει ένα βιογραφικό σημείωμα, όσο συνοπτικό κι αν είναι; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
2. Να προσδιορίσετε τα θέματα τα οποία δεν θίγονται στο συνοπτικό βιογραφικό σημείωμα του Αναγνωστάκη και να υποθέσετε τους λόγους της απουσίας αυτής. Για την απάντησή σας να λάβετε υπόψη τους σκοπούς του συντάκτη του βιογραφικού, τους αποδέκτες και γενικότερα την περίσταση επικοινωνίας για την οποία συντάχθηκε το συνοπτικό βιογραφικό.
3. Στα δύο βιογραφικά σημειώματα του Αναγνωστάκη να προσέξετε την αρχή και το τέλος τους και στη συνέχεια να ελέγξετε το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων, σημειώνοντας X στο αντίστοιχο πλαίσιο.

ΣΩΣΤΟ ΛΑΘΟΣ

α) Και τα δύο βιογραφικά σημειώματα περιέχουν στην αρχή ένα γενικό χαρακτηρισμό.	☐	☐
β) Και οι δύο γενικοί χαρακτηρισμοί αναφέρονται σε όλους τους τομείς που καλύπτει το έργο του.	☐	☐
γ) Οι γενικοί χαρακτηρισμοί εκφράζουν την ίδια αξιολόγηση για το έργο του.	☐	☐
δ) Και τα δύο βιογραφικά σημειώματα κλείνουν με αναφορά στους τίτλους των έργων του.	☐	☐
ε) Και τα δύο βιογραφικά σημειώματα στην τελευταία παράγραφο τους αναφέρονται στο δοκιμαστικό και ποιητικό έργο του Αναγνωστάκη.	☐	☐

4. Να εκπονήσετε τα διαγράμματα δομής των δύο βιογραφικών και να τα συγκρίνετε ως προς τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Πιστεύετε ότι αυτά ανταποκρίνονται στο τυπικό διάγραμμα ενός βιογραφικού σημειώματος; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

2.ε. Λεξιλόγιο βιογραφικού σημειώματος

2.ε.1. Ερώτηση ελεύθερης ανάπτυξης

Στο ακόλουθο απόσπασμα μιλά ο Αλκιβιάδης στην εκκλησία του Δήμου. Αφού το διαβάσετε, να αξιοποιήσετε το πληροφοριακό του υλικό, για να συντάξετε το τμήμα εκείνο του βιογραφικού σημειώματος του Αλκιβιάδη, το οποίο αναφέρεται στα ιδιαίτερα γνωρίσματα του χαρακτήρα του και στην εν γένει δράση του, ιδιωτική και δημόσια. Στο κείμενό σας, το οποίο δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μία παράγραφο, να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις:

κομπορρημοσύνη.	ναρκισσισμός	υπεροψία / έπαρση,
ματαιοδοξία	πολυπραγμοσύνη	

Θουκυδίδη, βιβλίο ΣΤ', 15-16

Μου ταιριάζει, Αθηναίοι, να είμαι αρχηγός περισσότερο παρά σε άλλους, (γιατί είναι ανάγκη ν' αρχίσω από τούτο, αφού με πρόσβαλε ο Νικίας) και νομίζω συγχρόνως πως είμαι άξιος να το κάνω. Για κείνα που έχει ξεσηκωθεί τόση κατακραυγή ενάντιά μου, αυτά ακριβώς μας δοξάζουν, τους προγόνους μου και μένα, και είναι χρήσιμα και για την πατρίδα μου. Γιατί οι Έλληνες θεώρησαν τη δύναμη της πολιτείας μας μεγαλύτερη απ' ό,τι είναι, κρίνοντας από τη λαμπρότητα της επίδειξής μου στους ιερούς αγώνες της Ολυμπίας, ενώ πρωτύτερα νόμιζαν πως είχε πέσει πολύ χαμηλά χτυπημένη από τον πόλεμο. Εγώ όμως κατέβηκα με εφτά άρματα, πράγμα που δεν είχε ποτέ άλλοτε κάνει ένας απλός πολίτης, και ήρθα πρώτος και δεύτερος και τέταρτος, και είχα ετοιμαστεί σ' όλα τα άλλα με μεγαλοπρέπεια αντάξια της νίκης μου. Κατά τη συνήθεια που επικρατεί, τέτοια πράγματα φέρνουν τιμές στην πολιτεία, κι από τέτοιες πράξεις βγαίνει το συμπέρασμα πως υπάρχει δύναμη. Κι όσα άλλα κάνω μέσα στην πολιτεία και δοξάζομαι, ζοδεύοντας για δραματικές παραστάσεις και άλλα, είναι φυσικό να προκαλούν το φθόνο των εντοπίων, απέναντι στους ξένους όμως φανερώνεται και μ' αυτά η δύναμή μας. Και δεν είναι άχρηστη αυτή η τρέλα, όταν, πληρώνοντας κανείς τα δημόσια έξοδα από την τσέπη του, ωφελεί όχι μόνο τον εαυτό του, αλλά και την πολιτεία. Κι ούτε είναι άδικο κάποιος που έχει μεγάλοπνοες ιδέες για τον εαυτό του να μη θέλει να θεωρείται ίσος με τους άλλους, αφού κι όποιος δυστυχεί δεν βρίσκει κανέναν άλλο να εξομοιωθεί στις συμφορές του μ' αυτόν.

2.ε.2. Ερώτηση συνδυασμού αντικειμενικού τύπου και σύντομης απάντησης

Να χαρακτηρίσετε το ύφος στα ακόλουθα αποσπάσματα των βιογραφικών σημειωμάτων, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα. Να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας:

Α) *Κωνσταντίνος Καβάφης (1863 -1933). Ποιητής με παγκόσμια ακτινοβολία, μία από τις σημαντικότερες μορφές της νεοελληνικής ποίησης. Έκτο και τελευταίο παιδί του Π. Καβάφη, μεγαλέμπορου βαμβακιού και της Χαρίκλειας Φωτιάδη, από οικογένεια της Πόλης, έζησε τα πρώτα χρόνια της ζωής του στην Αλεξάνδρεια σε εξαιρετικές συνθήκες ευημερίας.*

α) πλαδαρό β) πρωτότυπο γ) νευρώδες δ) ανεπιτήδευτο

Δικαιολόγηση:

Β) *Ο Καβάφης έζησε αρκετά χρόνια της παιδικής του ηλικίας στην Αγγλία και την επισκέφθηκε και μεγάλος. Επισκέφθηκε την Πόλη για δυο χρόνια και το 1885 επέστρεψε στην Αλεξάνδρεια.*

α) στομφώδες β) άτονο γ) γλαφυρό δ) ζωντανό

Δικαιολόγηση:

Γ) *Αντίθετα από τον πληθωρικό και πολύπλευρο Παλαμά «τον ποιητή του καιρού του και του γένους του», ο απομονωμένος έξω από τον ελληνικό χώρο και αφοσιωμένος σχεδόν μόνο στην ποίηση και στην ανάγνωση της ιστορίας Καβάφης, ο εκλεκτικός και ιδιόρρυθμος, στάθηκε πιο πολύ ποιητής του δικού μας παρόντος και του ελληνιστικού παρελθόντος.*

α) πλαδαρό β) επιτηδευμένο γ) δυσνόητο δ) ανάλαφρο

Δικαιολόγηση:

Δ) Η ποίηση του Καβάφη είναι μια ποίηση υποβολής και κλειστού χώρου με τις ρίζες της βυθισμένες στο πνεύμα της παρακμής. Ανθρωποκεντρική κι αντιλογοκρατική, παρά το νοησιαρχικό της χαρακτήρα και την έλλειψη αυθορμητισμού, πεζή και συχνά πεζολογική με περιορισμένες και σπάνιες λυρικές νότες αντλεί την έμπνευσή της από την αίσθηση κι από τη μνήμη ή από το ιστορικό παρελθόν και τα βιβλία με επίκεντρο τους ελληνιστικούς χρόνους...

α) μεγαλόπρεπο β) επιτηδευμένο γ) δυσνόητο δ) στομφώδες

Δικαιολόγηση:

Ε) Τον Ιούλιο του 1932 οι γιατροί διαπιστώνουν καρκίνο του λάρυγγα. Φεύγει τότε για την Αθήνα. Του γίνεται τραχειοτομία. Ο ποιητής δε μπορεί να μιλάει πια. Σημειώνει μόνο σε μικρά χαρτιά διάφορες παραγγελίες, συνήθως πρακτικής φύσης. Επιστρέφει στην Αλεξάνδρεια. Η υγεία του χειροτερεύει συνεχώς. Δουλεύει στο κρεβάτι το τελευταίο του ποίημα. Αρχές Απριλίου μεταφέρεται στο Ελληνικό νοσοκομείο. Το Σάββατο 29 Απριλίου, μέρα των γενεθλίων του, παθαίνει συμφόρηση και πεθαίνει στις δύο το πρωί.

α) επιτηδευμένο β) τεχνητό γ) νευρώδες δ) ανάλαφρο

Δικαιολόγηση:

ΣΤ) Ο ποιητής δεν μας μιλάει για τα συναισθήματά του. Κι όμως μέσα από την αποσιώπησή τους τα αισθανόμαστε να διαπερνούν το είναι μας και να μας κυριεύουν. Η αναγωγή αυτών των συναισθημάτων σε υψηλά νοήματα δίνει στο έργο του τεράστιες προεκτάσεις και ένα φιλοσοφημένα δραματικό χαρακτήρα.

α) εξεζητημένο β) τεχνητό γ) πυκνό δ) στομφώδες

Δικαιολόγηση:

(Το α' και το β' απόσπασμα προέρχονται από τα οικεία λήμματα του Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού της Εκδοτικής Αθηνών, το γ' δ' ε' και στ' από το βιβλίο *Η Ελληνική Ποίηση. Ανθολογία - Γραμματολογία*, τ, Γ' εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 1990, σσ. 197-198, ελαφρά διασκευασμένα.)

2.ε.3. Ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου

2.ε.3.1. Να αντικαταστήσετε τα κενά στις ακόλουθες προτάσεις επιλέγοντας την κατάλληλη λέξη από αυτές που δίνονται (μία λέξη θα χρησιμοποιηθεί δυο φορές).

άεργος	απόλυση	επάγγελμα	παραίτηση
άνεργος	διαθεσιμότητα	εργασία	πρόσληψη
απασχόληση	διορισμός	έργο	σταδιοδρομία

Κ. Γ. Καρυωτάκης (1896-1928)

Γεννήθηκε στην Τρίπολη. Ο/η/το (1) του πατέρα του, που ήταν νομομηχανικός, στάθηκε αφορμή να περάσει τα παιδικά του χρόνια σε πολλές επαρχιακές πόλεις. Το 1917 πήρε το πτυχίο του από τη Νομική Αθηνών, αλλά ο/η/το (2) του ως δικηγόρου έληξε σύντομα. Δεν παρέμεινε (3) για μεγάλο χρονικό διάστημα και δεν ταίριαζε στο χαρακτήρα του να κάθεται (4). Το 1920 ο/η/το..... (5) του στο Υπουργείο Εσωτερικών τον απομακρύνει από την Αθήνα, εφόσον τοποθετείται στη Θεσσαλονίκη. Στ.. (6) του αντιμετώπισε πολλές απογοητεύσεις και συγκρούσεις. Υποβάλλει τον/την/το..... (7) από τη θέση αυτή και ο/η/το..... (8) του στο Υπουργείο Πρόνοιας τον γεμίζει ελπίδα ότι επιτέλους θα εξασφαλίσει μόνιμη εγκατάσταση στην πρωτεύουσα. Σύντομα διαψεύδεται. Η υπηρεσία τον εκδικείται. Εφόσον δεν έχει αφορμή για να τον θέσει σε (9) ή να επιδιώξει τ.. (10) του, με ένα νέο κύμα μεταθέσεων τον στέλνει σε διάφορα σημεία της Ελλάδας. Κάνει χρήση των αδειών του και ταξιδεύει στο εξωτερικό. Τελευταίος σταθμός τ.. (11) του ήταν η Πρέβεζα, όπου και αυτοκτόνησε στις 21 Ιουλίου 1928. Η ποίηση και οι μεταφράσεις ξένων ποιητών στάθηκαν κύρι.. (12) στη ζωή του. Η ποιητική του πορεία άλλο δεν κάνει παρά να καθρεφτίζει την πορεία του προς το θάνατο. Θεωρείται ως ο αντιπροσωπευτικότερος ποιητής του μεσοπολέμου και επηρέασε με τ.. (13) του όχι μόνο τους σύγχρονούς του ποιητές αλλά και τους μεταγενέστερους.

(Οι πληροφορίες της ανωτέρω άσκησης προέρχονται από τα Κ.Ν.Α. της Β΄ Λυκείου σσ. 262-263 και από το άρθρο του Γ. Δάλκου «Ο Καρυωτάκης και η εποχή του» στο περιοδικό *Διαβάζω*, τ. 157, 17.12. 1986, σσ. 45-49.)

2.ε.3.2. Ένας εργαζόμενος σχολιάζει ειρωνικά σε κάποιο φίλο του τη μόρφωση και τις ικανότητες ενός νέου συναδέλφου που προσελήφθη πρόσφατα στην εταιρεία. Την επομένη του αναθέτουν να παρουσιάσει ένα σύντομο βιογραφικό αυτού του προσώπου στο μηνιαίο δελτίο της εταιρείας. Βοηθήστε τον να γράψει αυτό ακριβώς το απόσπασμα, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες φράσεις με άλλες συνώνυμες και επιφέροντας όσες αλλαγές κρίνετε αναγκαίες για την περίπτωση.

Τι να σου πρωτοπώ για τον καινούργιο... Έμαθε κι αυτός, όπως όλοι, λίγα κολυβογράμματα στο χωριό του κι ήρθε στην πρωτεύουσα. Πήρε κι ένα πασάλειμμα στο Γυμνάσιο, τον έστειλαν οι δικοί του και στο εξωτερικό να πάρει ένα λούστρο και μας τον έφεραν γραφιά στην υπηρεσία. Βέβαια, είναι άνθρωπος του καθήκοντος, δεν το αρνούμαι, όμως έχει ένα σωρό παραξενιές. Θέλει να έχει γνώμη για όλα και μας παρουσιάζεται σαν ζωντανή βιβλιοθήκη, ενώ τις περισσότερες φορές δίνει λάθος πληροφορίες. Συνήθως, ενώ γνωρίζει μέσες άκρες ένα θέμα, παριστάνει το φωστήρα και μιλάει εξεζητημένα, προκειμένου να αποδείξει ότι είναι άνθρωπος της πέννας. Σε καμία περίπτωση δεν θα τον χαρακτηρίζα ξεφτέρι.